

www.mevzuattakip.com.tr

Belediye Zabıtasınca Mal ve Hizmet Fiyatları Denetimi

UYARI: Makale'nin tamamına, sitemize üye girişi yaptıktan sonra ulaşabilirsiniz. Siteye üye değilseniz, lütfen ÜYE OL butonuna tıklayarak üye olunuz. Üyelik esnasında, girilen bilgilerin şüpheli olması halinde, üyeliğiniz silinecektir.

Belediye Zabıtasınca Mal ve Hizmet Fiyatları Denetimi

Gazi SERT

Hukukçu

İçişleri Bakanlığı E. Başkontrolörü

Beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olan belediye zabıtasına muhtelif kanunlarla verilmiş çok sayıda görev vardır. Son zamanlarda enflasyonla mücadele görevi de verilmiştir. Genel seçimlerden sonra dövizkurlarındaki hareketlilik ve Türk Lirasının yabancı ülke paralarına karşı aşırı değer kaybı ve buna paralel olarak da enflasyonun çift haneli rakamlara yükselmesi neticesinde Sayın Cumhurbaşkanımızın da talimatları ile ülke genelinde belediye zabıtalrı piyasada fiyat denetimlerine başlamışlardır. Bu durum belediye zabıtasının piyasada mal ve hizmet fiyatlarını denetleme ve haksız olarak fiyat artışı yapanlara yaptırım uygulama yetkisi olup olmadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Bu makalede bu husus üzerinde durulacaktır.

I- Belediye Zabıtasının Görevleri

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51 inci maddesinde, belediye zabıtasına beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanması görevleri verilmiş, Kanunun bu maddesine

istinaden 11.04.2007 tarih ve 26490 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde de, belediye zabıtasının görevleribentler halinde şu şekilde sayılmıştır:

- 1) Beldenin düzeni ve esenliği ile ilgili görevleri,
- 2) İmar ile ilgili görevleri,
- 3) Sağlık ile ilgili görevleri,
- 4) Trafikle ilgili görevleri,
- 5) Yardım görevleri.

II- Belediye Zabıtasının Mal ve Hizmet Fiyatları Üzerindeki Denetimi

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde, belediye zabıtasının beldenin düzeni ve esenliği ile ilgili görevleri arasında; '6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma, taksitli ve kampanyalı satışlar ve denetim konularında belediyelere verilen görevleri yerine getirmek' görevlerine yer verilmiştir.

Ülkemizde, liberal ekonomik sistem uygulanmakta olup, yürürlükteki mevzuatta ne Merkezi idarenin ne de Belediyelerin piyasada mal ve hizmet fiyatlarını denetleme yetkileri bulunmamaktadır. Ancak, döviz kurlarındaki artış neticesinde mal ve hizmet fiyatlarındaki artışları frenlemek amacıyla Ticaret Bakanlığınca "Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği"nin "Haksız Ticari Uygulama Olarak Kabul Edilen Örnek Uygulamalar" başlıklı Ek'inin "A- Aldatıcı Ticari Uygulamalar" bölümüne; "Girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi fiyat değişimlerinden etkilenmemesine rağmen bu durumlardan etkileniyormuş gibi hareket ederek tüketiciye sunulan mal veya hizmetin satış fiyatında haklı bir gerekçe olmaksızın artış yapmak." şeklinde bir bent eklenmiş ve bu değişiklik 31/08/2018 tarihli ve 30521 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Yönetmelikteki bu değişiklik liberal ekonomik sistemin felsefesine uymasa da, bu değişikliğe istinaden piyasada mal ve hizmet fiyatlarının denetlenmesi ve fiyatları haksız şekilde artıranlara 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 62 nci maddesinde yer alan "Haksız ticari uygulamalar" kapsamında Ticaret Bakanlığınca (Reklam Kurulu kararı ile) idari yaptırım uygulanabilecektir. Bu hususta, belediye zabıtasının denetim yapma yetkisinin olduğunu söylemek mümkün değildir.

Buna göre, belediye zabıtası mal ve hizmet fiyatları ile ilgili olarak sadece 6502 sayılı Kanunun 54 üncü maddesi ile Fiyat Etiket Yönetmeliği gereğince; perakende olarak satışa sunulan mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinin Yönetmelikte

belirtilen şekil ve içeriğe uygun düzenlenip düzenlenmediği ve indirimli satışlara ilişkin olarak Yönetmelikteki usul ve esaslara uyulup uyulmadığını, ayrıca etiket, tarife ve fiyat listelerinde belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olup olmadığını denetlemekle yetkilidir.

Fiyat etiketi hususu 6502 sayılı Kanununun 54 üncü maddesinde düzenlenmiş olup, madde hükmüne göre; perakende satışa arz edilen malların veya ambalajlarının yahut kaplarının üzerine kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde tüketicinin ödeyeceği tüm vergiler dâhil satış fiyatı ve birim fiyatını gösteren, üretim yeri ve ayırıcı özelliklerini içeren etiket konulması; etiket konulması mümkün olmayan hâllerde aynı bilgileri kapsayan listelerin görülebilecek şekilde uygun yerlere asılması zorunludur. Hizmetlerin tarife ve fiyatlarını gösteren listeler de bu madde hükmüne göre düzenlenerek asılır. Etiket, tarife ve fiyat listelerinde belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olması durumunda tüketici lehine olan fiyat uygulanır.

İndirimli satışa konu edilen mal veya hizmetlerin indirimli satış fiyatı, indirimden önceki fiyatı, tarife ve fiyat listeleri ile etiketlerinde gösterilir. İndirimli satışa konu edilen mal veya hizmetlerin indirimden önceki fiyattan daha düşük fiyatla satışa sunulduğunun ispatı satıcı veya sağlayıcıya aittir.

Fiyat etiketi hususunda 28.06.2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 'Fiyat Etiketleri Yönetmeliği'nde de; perakende olarak satışa sunulan mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinin şekli, içeriği, kullanılması ile indirimli satışlara ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Belediye zabıtasının mal ve hizmetlerle ilgili diğer görevlerine değinecek olursak:

Satıştan kaçınma hususu 6502 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinde düzenlenmiş olup, madde hükmüne göre;

Vitrinde, rafta, elektronik ortamda veya açıkça görülebilir herhangi bir yerde teşhir edilen malın, satılık olmadığı belirtilen bir ibareye yer verilmedikçe satışından kaçınılamaz. Hizmet sağlamaktan haklı bir sebep olmaksızın kaçınılamaz.

Ticari veya mesleki amaçlarla hareket edenler; aksine bir teamül, ticari örf veya adet ya da haklı bir sebep yoksa; bir mal veya hizmetin satışını o mal veya hizmetin, kendisi tarafından belirlenen miktar, sayı, ebat gibi koşullara ya da başka bir mal veya hizmetin satın alınması şartına bağlayamaz.

Ayıplı mal hususu 6502 sayılı Kanununun 8 inci maddesinde düzenlenmiş olup, madde hükmüne göre;

Ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşıması

nedeniyle sözleşmeye aykırı olan maldır.

Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımayan; satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlemesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan; muadili olan malların kullanım amacını karşılamayan, tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar da ayıplı olarak kabul edilir.

Sözleşmeye konu olan malın, sözleşmede kararlaştırılan süre içinde teslim edilmemesi veya montajının satıcı tarafından veya onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda gereği gibi monte edilmemesi sözleşmeye aykırı ifa olarak değerlendirilir. Malın montajının tüketici tarafından yapılmasının öngörüldüğü hâllerde, montaj talimatındaki yanlışlık veya eksiklik nedeniyle montaj hatalı yapılmışsa, sözleşmeye aykırı ifa söz konusu olur.

Ayıplı hizmet hususu ise 6502 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde düzenlenmiş olup, madde hükmüne göre;

Ayıplı hizmet, sözleşmede belirlenen süre içinde başlamaması veya taraflarca kararlaştırılmış olan ve objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşınamaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan hizmettir.

Hizmet sağlayıcısı tarafından bildirilen, internet portalında veya reklam ve ilanlarında yer alan özellikleri taşımayan ya da yararlanma amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren hizmetler ayıplıdır.

Taksitle satış sözleşmeleri hususu 6502 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde düzenlenmiş olup, madde hükmüne göre;

Taksitle satış sözleşmesi, satıcı veya sağlayıcının malın teslimi veya hizmetin ifasını üstlendiği, tüketicinin de bedeli kısım kısım ödediği sözleşmelerdir. Tüketicinin, kira süresi sonunda bir malın mülkiyetini edinme zorunluluğunun bulunduğu finansal kiralama sözleşmeleri hakkında da taksitle satış sözleşmesi hükümleri uygulanır.

Taksitle satış sözleşmesi yazılı olarak kurulmadıkça geçerli olmaz. Geçerli bir sözleşme yapmamış olan satıcı veya sağlayıcı, sonradan sözleşmenin geçersizliğini tüketicinin aleyhine olacak şekilde ileri süremez.

Kampanyalı satışlar hususu 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9 uncu maddesinde düzenlenmiş olup, madde hükmüne göre;

Perakende işletmeler, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebilir. Ancak kampanyanın süresi; işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, 6102 sayılı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanun hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez. Perakende işletmeler başlangıç ve bitiş süresi belli olmayan indirimler yapamaz.

Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesinde de, kampanyalı satışlara ilişkin hususlara yer verilmiştir. Yönetmeliğe göre, indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları; ürün, marka ya da işletmeyi tanıtmak, ürün alımını özendirmek ve satışını artırmak veya işletmenin ya da markanın imajını güçlendirmek gibi amaçlarla ve belirli sürelerle, perakende işletmelerce satışa sunulan daha düşük fiyata aynı mal veya hizmet, aynı fiyata daha fazla mal veya hizmet, bedelsiz ya da indirimli fiyattan ilave mal veya hizmet gibi uygulamaları kapsar.

İndirimli veya promosyonlu satış kampanyasının fiyat etiketi gibi araçlar dışında, afiş, pankart ve benzeri araçlarla ilan edilmesi halinde bu araçlarda, kampanyanın başlangıç ve bitiş tarihine kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde yer verilir. İnternet sitesinde yapılan ilanlarda da kampanyanın başlangıç ve bitiş tarihi belirtilir.

Özetle; belediye zabıtası Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri gereğince; etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma, taksitli ve kampanyalı satışlar hususlarında denetim yapabilirler.

Belediye zabıtasının mal ve hizmet fiyatları üzerindeki denetimi ise;

- Perakende olarak satışa sunulan mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinin Fiyat Etiketleri Yönetmeliğine uygun olup olmadığı,

- Mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinde belirtilen fiyatları ile kasa fiyatları arasında fark olup olmadığı,

- İndirimli satışa konu edilen mal veya hizmetlerin indirimli satış fiyatı, indirimden önceki fiyatı, tarife ve fiyat listeleri ile etiketlerinde gösterilip gösterilmediğinin,

denetiminden ibarettir. Bunların dışında, belediye zabıtasının piyasadaki mal ve hizmet fiyatlarındaki artışları denetleme gibi bir yetkisi bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 5957 sayılı “Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun” un 13 üncü maddesi ile Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik gereğince, belediyelere; sebze ve meyvelerin toptan veya perakende ticaretinde fiyat etiketlerini denetlemek ve idari yaptırım uygulamak yetkisi ile piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya

fiyatlarındüşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması gibi davranışlardabulunanlar hakkında idari yaptırım uygulamak yetkisi verilmiştir.

III- Belediye Zabıtasının Stokçuluk Denetimi

Belediye zabıtası, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında satıştan kaçınma hususunda denetim yapma yetkisine sahiptir.Kanunun bu maddesine göre;

Perakende mal satanlar; vitrinde, rafta, elektronik ortamda veya açıkça görülebilir herhangi bir yerde teşhir edilen malın, satılık olmadığı belirtilen bir ibareye yer vermedikçe satışından kaçınmazlar. Yine, piyasada hizmet sunanlar haklı bir sebep olmaksızın hizmet sunmaktan kaçınmazlar.

Gerek 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda ve gerekse 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda belediye zabıtasına perakende mal satıcılarının stoklarını denetleme şeklinde verilmiş bir yetki bulunmamaktadır. Ancak, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesinde, “Belli bir mal veya hizmeti satmaktan kaçınarak kamu için acil bir ihtiyacın ortaya çıkmasına neden olmak” fiili suç olarak tanımlanmış olup, bu kapsamda belediye zabıtasının denetimlerindebu tür suç teşkil edecek fiillere rastlanması durumunda, 5237 sayılı Kanunun 279 uncu maddesi gereğinceCumhuriyet Başsavcılıklarına suçun ihbar edilmesi yükümlülüğü söz konusudur.

IV- Belediye Zabıtasının Mal ve Hizmet Fiyatları ile İlgili Yaptırım Yetkisi

Belediye zabıtasının 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri kapsamında; etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma, taksitli ve kampanyalı satışlar hususlarında denetim yetkisi bulunmaktadır. Ancak, bahsi geçen kanunlardaki idari yaptırım (idari tedbir ve/veya idari para cezası) kararı verme ve uygulama hususunda belediye zabıtasına verilmiş bir yetki söz konusu değildir.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanundaki idari yaptırım kararları, kabahat fiilinin niteliğine göreReklam Kurulu, Ticaret Bakanlığı ve Valiliklerce verilecektir.Aynı şekilde, Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanundaki idari yaptırım kararları verme ve uygulama yetkisi Ticaret Bakanlığına aittir.

Bu kapsamda; etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma ve taksitli satışlara ilişkin olarak kabahat teşkil eden fiillere ilgili Valiliklerce, kampanyalı satışlara ilişkin olarak kabahat teşkil eden fiillere ise Ticaret Bakanlığınca idari yaptırım uygulanacaktır. Dolayısıyla, belediye zabıtası; etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma ve taksitlisatışlarla ilgili olarak denetim yapabilecek, bu denetimlerde

tespit edilen kabahat fiilleri idari yaptırım uygulanmak üzere Valiliklere, kampanyalı satışlara ilişkin olarak tespit edilen fiillerde Ticaret Bakanlığına bildirilecektir.

V- Değerlendirme ve Sonuç

Ülkemizde, temelini Adam Smith'in laissezfaire, laissezpasser (bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler)söyleminin oluşturduğu Liberal Ekonomik Sistem uygulanmakta olup, bu sistemde piyasada bir mal veya hizmetin fiyatının arz ve talep dengesine bağlı olarak oluşması esastır. Devletin görevi, piyasalarda tam rekabetin sağlanmasına ve tüketicinin korunmasına yönelik gerekli tedbirleri almaktır.Liberal ekonomik sistem, Devletin piyasadaki mal ve hizmet fiyatlarını denetlemesi ve ucuzluk baskısı yapmasını kabul etmez. Bu tür müdahaleler; kısa vadede fiyat indirimlerini sağlasa da, uzun vadede mal ve hizmet piyasalarındaki arz ve talep dengesini bozmaya ve fiyatların artmasına sebep olacak sonuçlara gebe müdahalelerdir.

Liberal ekonomik sistemin gereği olarak yürürlükteki mevzuatta ne Merkezi idarenin ne de Belediyelerin piyasada mal ve hizmet fiyatlarını denetleme yetkileri bulunmamakta iken, Ağustos ayı içerisinde döviz kurlarındaki artışla Türk Lirasının aşırı değer kaybetmesi neticesinde ortaya çıkan mal ve hizmet fiyatlarındaki artışları frenlemek amacıyla Ticaret Bakanlığınca "Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği"nin "Haksız Ticari Uygulama Olarak Kabul Edilen Örnek Uygulamalar" başlıklı Ek'inin "A - Aldatıcı Ticari Uygulamalar" bölümüne; "Girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi fiyat değişimlerinden etkilenmemesine rağmen bu durumlardan etkileniyormuş gibi hareket ederek tüketiciye sunulan mal veya hizmetin satış fiyatında haklı bir gerekçe olmaksızın artış yapmak." şeklinde bir bent eklenerek, piyasada mal ve hizmet fiyatlarının denetiminin önü açılmıştır.

Bu değişikliğe istinaden, piyasada mal ve hizmet fiyatlarının denetlenmesi ve fiyatlarını haksız şekilde artıranlara 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 62 nci maddesinde yer alan "Haksız ticari uygulamalar" kapsamında Ticaret Bakanlığınca (Reklam Kurulu kararı ile) idari yaptırım uygulanması imkanı getirilmiştir.

Ancak bu kapsamda, yürürlükteki mevzuata göre belediye zabıtasının mal ve hizmet fiyatlarını denetleme yetkisinin olduğunu söylemek mümkün değildir.

Belediye zabıtasına mal ve hizmet fiyatları ile ilgili olarak sadece 6502 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi ile bu maddeye istinaden düzenlenen Fiyat Etiketleri Yönetmeliğinde; perakende olarak satışa sunulan mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinin Yönetmelikte belirtilen şekil ve içeriğe uygun düzenlenip düzenlenmediği ve indirimli satışlara ilişkin olarak Yönetmelikteki usul ve esaslara uyulup uyulmadığını, ayrıca etiket, tarife ve fiyat listelerinde belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olup olmadığını denetleme yetkisi verilmiştir.

Œayet, belediye zabıtasının da piyasada mal ve hizmet fiyatlarını denetlemesi isteniyorsa, bunun için 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Belediye Zabıta Yönetmeliğinde değişiklik yapılması gerekir.

Diğer taraftan, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında belediye zabıtasına sadece denetim değil, idari yaptırım kararı verme ve uygulama yetkisinin de verilmesi tüketici haklarının korunması açısından faydalı olacaktır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA